

Fra kollega til kollega

Nogle kommentarer til "Spredte betragtninger over nordsvenske byer" (Geo-Nyt nr 35)

Der har altid forekommet mig at være noget ynkværdigt over de forfattere, der føler sig tilskyndet til at retfærdiggøre sig over for/kommentere en anmeldelse af deres værker. Fænomenet er udbredt i "Gymnasieskolen", og fylder godt på de såkaldte debatsider. Derfor er det med lidt rystende hånd, jeg føler mig nødsaget til at kommentere ovennævnte indlæg fra referatet af det af mig ledede kursus "Lapland som ekskursionsmål".

Når jeg alligevel vælger at komme med en kommentar skyldes det, at bygeografi overho-

vedet ikke indgik i det hårdt pakkede kursusprogram, og Niels Wesths humoristisk/kritiske bemærkninger om broderfolkene og deres adfærd og byggestil står derfor for hans egen regning - der er ikke noget, jeg har doceret på omtalte kursus.

Til gengæld har jeg måske givet anledning til en misforståelse, der kan forklare Niels's sammenligning af norske og svenske bebyggelsesmønstre:

En af kursusdagene kørte vi ad den nybyggede E10 mellem Kiruna og Narvik. Vejen, der stod færdig i 1985, går på svensk side gennem rendriftsområder og nationalpark i en egn, der indtil da kun var betjent af malmbanen. Det var helt vejløst land, og som følge heraf blev al bebyg-

Udsnit af Abisko - Kebnekaise - Narvik BD6 Fjällkartan 1:100.000. Rigsgränsen er markeret med kraftige +er. Her gengivet i kortets målestok.

gelse koncentreret omkring de spredte holdepladser og stationer. Et lignende mønster har i det store og hele betinget bebyggelsens opståen i det indre Norrland: den svagt udviklede infrastruktur har koncentreret befolkningen, efter som landbruget, der ellers kan sørge for en spredning af befolkningen, ikke er en realistisk mulighed på disse breddegrader.

På norsk side - og Norge er meget smalt heroppe - har der gennem lang tid været en langt bedre infrastruktur, dels med E6, der løber langs hele kysten, og dels med det isfri og fiskerige farvand og de mange gode havnepladser. Golfstrømmen betinger et for breddegraderne forbavsende mildt klima, og landbrug, omend med et begrænset antal afgrøder, er udbredt. Hermed følger også et tæt net af småveje, og da vandkraften i Troms og Nordland er voldsomt udbygget, er der endvidere et stort nyt net af dæmningsveje, der fører langt op i fjeldet.

Den omtalte E10 løber altså fra de ubeboede svenske nationalparksområder ned til storbyen Narvik - og skiftet i bebyggelse ses meget pludseligt ved grænsen - hvilket jeg ved passagen gjorde tydeligt opmærksom på. Tæt ved grænsen findes på norsk side en "hyttegrend" et fritidshusområde, der er meget eftertragtet for Narviks beboere. Men da snemængden i området er stor (ca 2 m) og sneen ligger fra oktober til maj/juni, spiller det ikke så stor rolle, om der er kørevej til døren - bivejene ryddes ikke altid. Man har jo sine ski og en pulk - eller snescooter. I hverdagen er nordmænd lige så magelige som alle andre, og vil normalt ikke drømme om at bosætte sig **permanent** et sted, hvortil der ikke er kørevej. (Fagkonsulenten må rette mig, hvis jeg tager fejl.....)

Og så endelig til pointen: Måske fordi jeg slet ikke gik ind på bygeografien i området, kom Niels Westh i sin kommentar uforvarende til at sammenligne norske sommerhusområder med svensk helårsbebyggelse - og det var det, der skar mig i øjnene! En anden sag er, at jeg godtnok aldrig under mine mange og lange

ophold i Sverige har set at..."Sverige er et land, hvor al bebyggelse er samlet i betonhøjhuse, en by kan faktisk bestå af et enkelt betonhøjhus. Og hvis byen vokser, bygger man bare et nyt betonhøjhus ved siden af det gamle"...

Denne formulering ser jeg som et udslag af Niels' heldigvis veludviklede sans for humor! - I modsat fald må jeg sige, at der åbenbart er en del, jeg stadig mangler at se i Sverige!

Til slut noget helt andet:

Lapland om vinteren.

Kurset lå af praktiske grunde i efteråret, men man kan lige så godt rejse til Lapland med sine elever om vinteren. Jeg har gennemført en meget vellykket rejse i midten af marts med 27 elever. Jeg rejste med en engelsk kollega som "støttepædagog", men ville gerne gentage succes'en sammen med f. eks dansk (svensk/norsk sprog og litteratur, samiske myter) eller naturfag (vandkraft, energiforsyning) for ikke at stå helt alene med det faglige. Da vinterkøreplanerne er tyndere besat end sommerkøreplanerne, måtte vi et enkelt sted leje bus mellem to destinationer, men brugte ellers de offentlige transportmidler - herunder skolebusserne, der var en rigtig "eye-opener": Pendling 2 x 100 km om dagen for at gå i gymnasiet! Vandkraften beses også fint på denne årstid: Isen på de regulerede søer "hænger" eller er brudt. Malmbanen og minen kører hele året, og museerne er selvfølgelig åbne, ligesom de underjordiske grotter er en stor oplevelse i Abisko. Fjeldvandring kan med fordel erstattes med skiløb, og nordlysene flammer på alle de klare nætter. Min klasse sluttede rundreisen af med 3 døgn i Abisko, og selvom 2/3 aldrig havde løbet på ski før, fik de ved hjælp af de lokale guider alle færdighed nok til en fjeldtur - og mange kastede sig ud i det med et helt utroligt gå-på-mod. Sprut og ghettoblastere blev ikke savnet, for det var meget sjovere at gå i sauna sammen efter en hel dag i frisk luft og så ud og se på nordlys bagefter. På grund af de mange udendørs muligheder flyttede vi foredrag og lidt gruppearbejde til om aftenen, så dagene kunne udnyttes fuldt ud.

Og når vi så i "Norrbottnenskuriren" kunne læse vejruddsigten for Rom: +7 grader og regn! - ja så var lykken fuldkommen.

Det skal måske også lige nævnes, at de "isnende orkaner", som så malende beskrives i ovennævnte artikel, er meget lidt sandsynlige! Vi er her langt nord for vestenvindsbæltet, og den mest normale vejr-situation er stabile termiske højtryk - meget stille vejr. Sammen med den

tørre luft giver det et behageligt klima, der i **marts og april** ikke kræver andet vintertøj, end det, man vil tage på en kold vinterdag med sne i Danmark.

Hvis nogle kolleger har spørgsmål vedr. en studierejse til Lapland, er de velkomne til at kontakte mig.

Vibeke Marquardsen

Vordingborg Gymnasium og HF